

*Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!*

*Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Hai, ngày 09/06/2025.*

\*\*\*\*\*

## **PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC**

### **Bài 099: Thiên tai nhân họa từ đâu mà ra?**

Nhà Phật nói thiên tai nhân họa từ nơi khởi tâm động niệm, đối nhân xử thế tiếp vật của chúng sanh mà ra, thế nhưng khoa học hiện đại chưa chứng thực được nên con người không tin. Hãy quán sát để biết thiên tai nhân họa có phải từ khởi tâm động niệm của chúng sanh không? Một nơi con người sống yêu thương, đùm bọc chia sẻ thường có không khí, từ trường tốt đẹp. Nhưng nơi nào con người đầy sự tranh đua, tham sân si ngạo mạn, đụng đến việc thì chửi bới đánh đập, dùng thế lực để chen ép người thì nơi ấy, hoàn cảnh ấy rất ngột ngạt. Có những cô giáo của Hệ thống chúng ta đã quay trở lại làm việc sau một thời gian ngắn làm việc ở bên ngoài. Vì sao vậy? Vì hoàn cảnh đều rất ác liệt, đều là tham sân si, đấu đá tranh giành. Những việc như vậy cho chúng ta thấy thiên tai nhân họa sẽ ở khởi tâm của chúng ta mà hình thành.

Hòa Thượng nói: *“Nhìn vào thế gian hiện tại, các vị có thể thấy rõ rằng thiên tai nhân họa mỗi năm một nhiều hơn, lần sau lại nghiêm trọng hơn lần trước. Chúng ta nghe được thông tin này rồi cũng có một chút lo sợ nhưng không biết cách nào để thay đổi và còn cho rằng thiên tai là do thiên nhiên, đều là đổ thừa cho thiên nhiên. Phát sanh tai nạn kỳ thật do đâu? Trên Kinh Phật từng nói: “Duy tâm sở hiện duy thức sở biến. Nhất thiết pháp từ tâm tưởng sanh.” – tất cả pháp do tâm con người sinh ra. Chúng ta hãy quán sát vì sao thiên tai nhân họa càng lúc càng nghiêm trọng hơn? Vì tâm con người càng lúc càng ô nhiễm, càng lúc càng xấu ác.*

*“Cách nghĩ rằng thiên tai nhân họa không liên quan đến chúng ta là cách nghĩ sai lầm. Trên Kinh Phật nói có đạo lý, thiên tai nhân họa là do cộng nghiệp mà ra. Trên Kinh nói rất rõ ràng! Tham là nước, hồng thủy do tâm tham của chúng sanh mà chiêu cảm. Nạn lửa, chiến tranh là do tâm sân hận của con người mà chiêu cảm. Nạn gió là do ngu si mà chiêu cảm. Động đất, sóng thần là do tâm ngạo mạn của chúng sanh mà chiêu cảm.*

*“Chúng sanh ở thế gian này, một ngày từ sáng đến tối tạo ra nghiệp gì vậy? Tạo tham sân si mạn! Phật chỉ dạy rằng ý niệm của chúng ta có ba độc tham sân si thêm vào mạn là cái độc thứ tư. Bốn loại độc này đã chiêu cảm đến nạn nước, nạn gió, nạn lửa, nạn động đất. Trên Kinh Phật nói rất rõ ràng nhưng khoa học ngày nay không thừa nhận vì chưa chứng minh được. Chắc phải chờ qua vài chục năm nữa, khi khoa học chứng minh được rồi thì con người mới thật tin.”*

Mỗi năm mùa mưa đến, chúng ta đều nghe thấy thông tin về sạt lở đất. Nguyên nhân là do con người phá đi trật tự thiên nhiên như ao hồ thì bị lấp kín, đồi núi thì bị đục khoét và cây rừng thì đốn hạ hết. Những hành động của con người đã rõ ràng nên làm sao chúng ta đổ thừa cho thiên nhiên được. Thiên nhiên vốn dĩ rất hài hòa, từ ngàn đời, thiên nhiên đã tự cân bằng hoàn cảnh sinh thái. Nơi có nhiều nước chảy thì thiên nhiên sẽ hình thành ao hồ giữ nước, trước khi tiếp tục chảy ra thành những dòng nhỏ. Hiện tại những ao hồ lớn cùng các dòng chảy nhỏ đã bị người ta lấp hết nên khi nước về, sẽ tạo nên lũ ống và sạt lở đất. Mười mấy năm trước khu vực nơi tôi ở không bao giờ bị ngập, hiện tại đường đã được nâng cao hơn 1m nhưng khi nước lũ về vẫn ngập hơn 1m. Vậy mà, con người vẫn đổ thừa những tai nạn đó do hoàn cảnh thiên nhiên.

Hòa Thượng dẫn Kinh Phật khẳng định: “*Nhất thiết pháp từ tâm tướng sanh*” – tất cả pháp do tâm con người sinh ra. Hiện tại, tâm con người càng lúc càng ô nhiễm, càng lúc càng xấu ác. Trước kia, kẻ trộm phải vào tận nhà mới cướp hay trộm được tài sản, tiền bạc còn ngày nay, họ có thể ngồi ở đâu đó mà vẫn có thể lấy hết tiền của người ta. Gần đây có một người xin việc vào một bệnh viện tư nhân và kẻ lừa đảo biết được thông tin này, liền giả làm nhân viên bệnh viện yêu cầu người xin việc nộp thứ này thứ kia rồi lấy của người này 500 triệu đồng. Tội phạm công nghệ cao ngày nay với các thiết bị nghe lén nhìn trộm v.v.vv có thể nắm được các dữ liệu cá nhân. Cho nên những việc xung quanh chúng ta đã cho thấy tất cả pháp đều từ tâm tướng sanh, đều là khởi tâm động niệm của chúng ta mà hình thành, từ những tâm niệm xấu ác của nhiều người cộng dồn lại.

Trên Kinh nói rất rõ ràng là nước nhiều bị chiêu cảm do lòng tham của chúng sanh, lửa là do lòng sân hận, gió là do ngu si còn động đất, sóng thần là do tâm ngạo mạn của chúng sanh mà chiêu cảm. Tuy nhiên, có mấy người tin điều này là sự thật? Nếu tin thì họ sẽ thức liễm thân tâm, sẽ thận trọng đối với tham sân si ngạo mạn của mình. Bản thân chúng ta hằng ngày làm việc có vẻ như rất bình thường, có vẻ như rất đúng nhưng phải xét xem có phải chính mình đang vì ngạo mạn mà làm hay không? Hòa Thượng khẳng định chúng sanh ở thế gian hằng ngày đều tạo tham sân si mạn. Việc này có thể thấy qua ý niệm của chúng ta. Đó là khi làm việc luôn mong muốn phải thật nét hơn người, việc này hết sức vi tế nên chúng ta khó lòng nhận ra.

Mặc dù trên Kinh Phật nói rõ ràng bốn độc tham sân si mạn đã chiêu cảm nạn nước, nạn gió, nạn lửa, nạn động đất nhưng con người chưa tin là vì khoa học chưa chứng minh được. Hiện tại, công nghệ AI phát triển rất mạnh, có thể giải quyết khá nhiều câu hỏi của chúng ta. AI sẽ lược lật hết mọi từ ngữ đã có, để làm sao trả lời sát nhất, phù hợp nhất cho chúng ta. Người mới nghe sẽ thấy AI trả lời không sai. Tuy nhiên, nếu con người tin AI là một vị thầy tuyệt đối thì thế gian này sẽ không cần thầy. Điều này cũng khá là đáng sợ bởi AI chỉ là thứ “*Nói như vẹt*”.

Chữ thầy trên Kinh Hoa Nghiêm là “*Học vi nhân sư, hành vi thế phạm*”. Phật chỉ dạy người thầy luôn làm ra mô phạm cho chúng sanh chứ không chỉ biết nói hợp tình hợp lý là đủ. Cho nên chúng ta phải hết sức cẩn trọng! AI có thể đưa ra những lời nói gần giống Hòa Thượng Tịnh Không nhưng đó chỉ là lời nói suông, vô hồn, không có những việc làm để chứng thực. Nó có thể lấy giọng đọc của Hạnh Quang nhưng giọng đọc đó không có hồn, không có tâm cảnh của một người đọc Phật pháp trong tâm cung kính. Nhân quả này hết sức đáng sợ! Người xấu sẽ lợi dụng nó để làm việc sai trái, gây ra đau thương tang tóc cho con người không nhỏ. Cho nên tất cả những thứ đó đều do ngạo mạn, tham sân si của chúng sanh mà hình thành.

Hòa Thượng nói: “*Những đạo lý mà Phật nói trên Kinh, khoa học cận đại đã chứng minh được không ít cho nên khoa học càng tiến bộ thì càng chứng thực cho lời Phật nói và cũng sẽ giúp ích cho rất nhiều chúng sanh. Phật có thể đem ngọn nguồn của tai nạn nói ra cho chúng ta. Nếu chúng ta không biết từ nơi đây mà bắt tay vào làm thì biết đến bao giờ mới có thể tiêu tai tiêu nạn. Phật Bồ Tát xuất hiện ở thế gian này để làm một việc lớn nhất chính là giúp tất cả chúng sanh giác ngộ, nhận rõ ra được tất cả những nguyên nhân dẫn đến khổ đau. Từ nơi đó mà tu sửa.*”

Chúng ta học Phật là để nhận rõ được chân tướng của mọi sự mọi việc mọi vật. Muốn vậy, chúng ta phải có trí tuệ chân thật, còn thế trí biện thông không giúp chúng ta thấy rõ chân tướng. Người có thế trí biện thông là những người tài năng hoạt bát nhưng cũng đầy rẫy tham sân si mạn. Người có trí tuệ chân thật là những người tinh tường mọi sự mọi việc mọi vật mà không có tham sân si mạn. Tâm họ luôn chân thành, thanh tịnh, từ bi.

Muốn có trí tuệ chân thật thì phải khởi tu bằng thân khẩu ý của chính mình. Thân không sát đạo dâm, ý không tham sân si, miệng không nói dối, không nói lưỡi đôi chiều, không nói lời hung ác, không nói lời thêu dệt. Phật khẳng định Thập Thiện Nghiệp Đạo (10 nghiệp thiện trên) là pháp tu của người từ sơ phát tâm thẳng đến thành Phật. Nhà Phật gọi là Giới Định Tuệ. Có Giới mới có Định, có Định mới khai trí tuệ. Người dùng trí làm được nhiều việc tưởng như hơn người nhưng họ vẫn đầy phiền não và khổ đau. Người có trí tuệ chân thật không có phiền não, không có khổ đau.

Hòa Thượng nói: “*Con người hiện tại vì sao mà mờ mịt, không nhận rõ chân tướng của mọi sự mọi việc? Tại sao ngày ngày vẫn tạo nghiệp? Là vì họ chưa tiếp nhận được giáo huấn của Phật Bồ Tát Thánh Hiền, thậm chí còn phế bỏ, chẳng thèm nghe. Họ đi học cái gì? Họ đi học thứ để có tiền, để có địa vị cao, để đạt được công danh phú quý. Người thế gian thích học thứ giáo dục dạy người ta tranh danh đoạt lợi, dạy người ta tổn người lợi mình. Những thứ này sẽ làm người ta tăng trưởng tham sân si ngạo mạn, vậy thì làm sao mà con người không khổ đau. Thiên tai từ đây mà sanh ra!*”

Có những người tạo nghiệp thiện để vào đường thiện nhưng có những người tạo nghiệp ác để đi vào ba đường ác. Nhưng cũng có những người nghiệp thiện, nghiệp ác đều không tạo mà tạo tịnh nghiệp. Tịnh nghiệp là ngày ngày việc tốt cần làm nên làm không công không đức. Hằng ngày, từ sáng đến chiều làm nhiều việc lợi ích cho tha nhân nhưng vẫn thấy bản thân chưa làm việc gì thì đó là Tịnh nghiệp. Hòa Thượng dạy chúng ta cách tu ba nghiệp như sau: Thân thì ngày ngày làm việc lợi ích phục vụ chúng sanh, ý thì khởi tâm động niệm nghĩ đến việc làm lợi ích chúng sanh chứ không phải vì mình mà lo nghĩ. Miệng thì trùng tuyên lại lời Phật dạy.

Con người mãi tranh danh đoạt lợi, hại người để lợi mình, cuối cùng chính họ có chân thật được vui không? Thầy Thái Lễ Húc từng nói cả đời tranh danh, đến cuối cùng chẳng còn gì, ngoài tiền. Đến khi gần chết rồi, tiền không biết để cho ai tiêu sài vì chẳng có ai kế thừa, chẳng có ai xứng đáng nhận số tiền một đời mưu cầu, do đó, sự thống khổ của họ ngày một gia tăng. Một anh giao hàng đến khu của chúng ta đây đã đặt những câu hỏi đầy ngạc nhiên với tôi rằng: *“Ở đây chỉ cho không thôi à? Có phải làm cho ai hay phải báo cáo ai không?”* Tôi trả lời rằng: *“Nếu bán, có thu nhập thì mới cần báo cáo. Đã cho không thì đâu cần phải báo cáo!”* Khi có lợi, thì mới sợ lợi bị mất đi nên con người dùng mọi cách để giữ cái lợi đó, còn nếu tặng cho không thì không cần phải báo cáo. Đây cũng là đạo lý khiến chúng ta phải suy ngẫm.

Ngày hôm qua, trại hè tại Điện Biên đã kết thúc một cách tốt đẹp. Các thầy cô và phụ huynh cùng những người tham gia trợ giúp trại hè cũng đã về đến nhà. Tất cả đều đồng lòng một ý niệm *“vì mọi người mà phục vụ”*, mọi ý niệm lời lẽ tốt xấu hơn thua đều không có nên kết quả mới viên mãn. Kết thúc trại hè Huế hôm trước, các con không muốn về. Tại sao vậy? Vì đâu đó, trong nhà các con thấy bất an khi luôn nghe thấy lời cãi vã của người lớn. Vài năm trước, trại hè Bắc Ninh cũng vậy, các em cũng không muốn về. Vì sao chúng ta có thể tạo được hoàn cảnh tốt đẹp như vậy? Là vì không có tranh danh đoạt lợi, không có lợi mình, hại người, không tham sân si mạn.

Một môi trường không có tranh danh đoạt lợi, không có tham sân si mạn, không có tự tư tự lợi đều là hoàn cảnh mà ai cũng thích, kể cả người xấu ác nhất. Một người chuyên đi gạt người khi tìm trợ thủ, cận vệ cho mình cũng sẽ luôn tìm một người thành thật, trung thành. Vậy thì tại sao chúng ta không cùng nhau tạo nên một môi trường hoàn cảnh tốt đẹp để cống hiến cho đời?

Hòa Thượng nói: ***“Nơi nào tham sân si nhiều thì nơi đó tai nạn sẽ nhiều. Nơi nào lòng người tuân thủ pháp luật thì ý niệm tham sân si mạn sẽ ít, nơi đó sẽ không có tai nạn, đời sống an bình. Chúng ta hãy đọc trên lịch sử, tỉ mỉ mà quan sát các nơi trên thế giới, chúng ta sẽ chứng minh được lời nói trên không sai. Trong “tín giải hành chứng”, Phật dạy điều sau cùng là bảo bạn đem chứng thực cho nên không phải là mê tín. Nếu việc gì không thể chứng thực được thì đó là mê tín, là không đáng***

***để tin, để nương vào. Cho nên từng câu từng chữ mà Phật đã nói, chúng ta đều có thể đem đi chứng thực.”***

Những người dân lương thiện đều thượng tôn pháp luật sẽ khiến mọi người ra đường đều có cảm giác bình an. Tuy nhiên, nơi nào có những người không đội mũ bảo hiểm, nẹt bô, chạy xe lạng lách thì hoàn cảnh nơi đó khiến người người đều khiếp sợ. Một hiện tượng phổ biến ở nhiều nơi, kể cả miền quê là đến giờ ngủ rồi mà người ta vẫn mở hát Karaoke tạo nên âm thanh rất lớn, gây phiền hà khó chịu cho những người xung quanh. Hòa Thượng chỉ dạy rằng nếu chúng ta nghiên cứu lịch sử và tỉ mỉ quan sát các nơi trên thế giới, chúng ta sẽ chứng minh được rằng nơi nào con người biết tuân thủ pháp luật, tuân thủ phong tục tập quán lễ lạt thì cuộc sống nơi đó hài hòa an vui. Còn nơi nào có những người cống cao ngã mạn, tự cho mình hơn người không ai dám đụng đến, ngông cuồng tự đại thì họ sẽ tạo nên một hoàn cảnh ác liệt đối với người xung quanh. Không những vậy, bản thân họ cũng bất an, pháp phòng lo sợ, một ngày nào đó sẽ có người hơn mình, đánh đổ mình. Dù mình đang là số 1 thì sẽ có người chiếm lấy vị trí này.

Chúng ta phải chứng thực lời Phật đã dạy. Phật nói tham là nạn nước, sân là nạn lửa, si là nạn gió, ngạo mạn là nạn động đất, sóng thần. Cho nên thiên tai nhân họa đều do khởi tâm động niệm của con người tạo ra. Hay nói cách khác, hoàn cảnh sống của mình không tốt đẹp là do con người không biết dùng tâm chất phác, lương thiện. Nếu chúng ta có thể dùng những tâm thái như thế thì có thể nói là cuộc sống tốt biết mấy! Hàng xóm chúng ta ở đây, buổi sáng bà vợ mang sang biếu một chùm vải, đến trưa ông chồng lại tiếp tục mang một chùm nữa sang biếu. Đây là hoàn cảnh hài hòa, đối đãi với nhau bằng tâm yêu thương. Nếu chúng ta dùng tâm tự tư ích kỷ đối với họ thì sẽ không ai có tâm rộng lượng vì mình mà nghĩ. Món quà họ tặng luôn là món đồ tốt nhất, ngon nhất. Điều này đã chứng thực được lời Phật dạy rằng hoàn cảnh tốt xấu là chính ở tâm mình./.

### ***Nam Mô A Di Đà Phật***

*Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!*

*Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!*